

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 2Tos/165/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3123010519
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 12. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marián Dunčko
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2023:3123010519.1

Uznesenie

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mariána Dunčka a sudcov JUDr. Jozefa Janíka a Mgr. Jána Odnogu na neverejnom zasadnutí konanom dňa 28. decembra 2023 prejednal sťažnosť odsúdeného A. B., nar. XX.XX.XXXX v Ilave, trvale bytom B. C., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody v ÚVTOS a ÚVV Ilava, ktorú podal proti uzneseniu Okresného súdu Trenčín sp. zn. 37PP/132/2023 zo dňa 23.10.2023 a takto jednomyselne

rozhodol:

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Tr. por. sa sťažnosť odsúdeného A. B. zamietá, pretože nie je dôvodná.

odôvodnenie:

Trestným rozkazom Okresného súdu Piešťany sp. zn. 0T/18/2022 zo dňa 12.04.2022 bol A. B. odsúdený pre prečin krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. g), ods. 2 písm. b) Tr. zák. na trest odňatia slobody vo výmere 12 mesiacov so zaradením do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Trestným rozkazom Okresného súdu Trenčín sp. zn. 2T/31/2022 zo dňa 08.04.2022 bol A. B. odsúdený pre prečin krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. b) Tr. zák. na trest odňatia slobody vo výmere 1 rok so zaradením do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Trestným rozkazom Okresného súdu Považská Bystrica sp. zn. 12T/103/2020 zo dňa 05.05.2022 bol A. B. odsúdený pre prečin neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219 ods. 1 Tr. zák. a iné na súhrnný spoločný trest odňatia slobody vo výmere 20 mesiacov so zaradením do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Rozsudkom Okresného súdu Trenčín sp. zn. 1T/63/2022 zo dňa 08.09.2022 bol A. B. odsúdený pre prečin marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 ods. 1 písm. a) Tr. zák. na trest odňatia slobody vo výmere 4 mesiace so zaradením do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Uznesením Okresného súdu Trenčín sp. zn. 37PP/132/2023 zo dňa 23.10.2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) bol podľa § 415 ods. 1 Tr. por. s použitím § 66 ods. 1 písm. a), ods. 2 Tr. zák. zamietnutý návrh odsúdeného o podmienčné prepustenie z výkonu vyššie uvedených trestov odňatia slobody. Proti tomuto uzneseniu podal v zákonnej lehote odsúdený sťažnosť, ktorú zahlásil do zápisnice o verejnom zasadnutí ihneď po jeho vyhlásení.

V písomných dôvodoch sťažnosti prostredníctvom obhajkyne uviedol, že tak, ako na to poukázal na svojom výsluchu, treba brať ohľad na všetky skutočnosti. Konkrétne poukázal na skutočnosť, že jeho konanie vo výkone trestu odňatia slobody bolo výrazne ovplyvnené zlými podmienkami tohto výkonu trestu. V prvom rade mu nebola poskytnutá riadna zdravotná starostlivosť, a to napriek skutočnosti, že mal prasknutý bedrový kĺb a mal bolesti. Ďalej, napriek jeho záujmu zúčastniť sa na aktivitách ústavu a zapísaniu sa na účasť na týchto aktivitách, ako odsúdený zaradený do oddielu s diferenciačnou skupinou „C“ nemá možnosť sa na nich zúčastniť. Ďalej poukázal na tú skutočnosť, že od mesiaca február (t.j.

viac ako 10 mesiacov) je bez práce, a to napriek tomu, že do práce by chodil rád, avšak nie je dostatok práce pre odsúdených. Pritom z hodnotenia ústavu vyplýva, že keď bol zaradený do práce, túto si vykonával riadne. Je síce pravdou, že z predmetného hodnotenia vyplýva aj to, že sú mu vytýkané nedostatky, avšak disciplinárnu odmenu môže odsúdený získať za prácu, pričom táto mu môže byť udelená najskôr za obdobie 1/4 roka, čo teda za súčasnej situácie, kedy nie je zaradený do práce, nie je možné. Má za to, že súd prvého stupňa sa mal riadne zaoberať hodnotením ústavu, ktoré považuje za príliš formalistické, zovšeobecnené. Jeho správanie popisované v tomto hodnotení nemôže vyvracať riadne vedenie života po jeho prípadnom podmienčnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody. Samotný výkon trestu musí spĺňať svoj účel a je ovplyvnený väzenskými podmienkami. Jeho „väznenie“ nemá žiadny kladný vplyv na jeho osobu, ale má naopak opačný vplyv – strata pracovných návykov, návyk tráviť čas pasívne a pod. Jeho náprava sa neprejaví v „umelom“ väzenskom prostredí, ale až na slobode. Ďalej uviedol, že posúdenie predpokladu vedenia riadneho života v budúcnosti mechanickým odkazom na jeho predchádzajúcu kriminálnu minulosť predstavuje porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Má za to, že nielen výkon tohto trestu odňatia slobody, ale aj výkon predchádzajúceho trestu odňatia slobody mu poskytli dostatočne dlhý čas na skutočné premýšľanie o živote, svojom konaní, o jeho negatívnych dopadoch na jeho najbližších (matku, starú matku a pod.) a mali na neho dostatočný výchovný vplyv. Aktuálne sa stavia kriticky k svojej trestnej činnosti, spolupracuje s OČTK pri objasňovaní inej trestnej činnosti, ľutuje svojich predchádzajúcich konaní, chce ďalej už viesť riadny život, zamestnať sa. Jedným z účelov trestu je vytvorenie podmienok na výchovu odsúdeného k tomu, aby viedol riadny život (§ 34 ods. 1 Tr. zák.), resp. vytvárať podmienky umožňujúce podporovať a rozvíjať pozitívne osobnostné rezervy pre resocializáciu odsúdených, aby viedli riadny život (§ 1a Zák. č. 475/2005 Z.z. o výkone trestu odňatia slobody v znení neskorších predpisov). Pri posudzovaní návrhu o podmienčnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody je tiež potrebné vziať do úvahy, že v súlade s ustanovením § 68 ods. 1 Tr. zák. má súd možnosť uložiť odsúdenému primerané obmedzenia či povinnosti uvedené v ustanoveniach § 51 ods. 3 a 4 Tr. zák. Mieru rizika, ktorá je spojená s podmienčným prepustením, tak možno zmieriť uložením takýchto opatrení. Z odporúčania Výboru ministrov rady Európy Rec (2003) 22 o podmienčnom prepustení ďalej vyplýva, že možnosť podmienčného prepustenia by mala byť otvorená všetkým odsúdeným v záujme zníženia škodlivých vplyvov uväznenia, pričom v prípade, ak rozhodnutie o podmienčnom prepustení závisí na uvážení súdu či iného orgánu, kritériá pre také rozhodnutie by nemali byť príliš prísne, ale realistické a mali by byť vykladané tak, aby táto možnosť bola otvorená všetkým odsúdeným splňujúcim minimálne záruky vedenia riadneho života v budúcnosti. Vo všeobecných súvislostiach je ďalej potrebné vnímať aj vzťah rozhodovania o podmienčnom prepustení s právom na osobnú slobodu, ktorá predstavuje jeden z pilierov demokratickej spoločnosti. Záverom namietal, že súd prvého stupňa nezabezpečil dostatok podkladov z ktorých by bolo možné čo s najväčšou mierou pravdepodobnosti usúdiť, či výkon trestu odňatia slobody plní svoj účel a či je pre neho a samozrejme pre spoločnosť potrebný a účelný ďalší výkon trestu odňatia slobody, alebo prichádza do úvahy jeho podmienčnom prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. Súd prvého stupňa tiež dôkazy, ktoré zabezpečil, nedôsledne a nesprávne vyhodnotil. Rovnako sa žiadnym spôsobom nevysporiadal ani s jeho návrhom na vykonanie dôkazu (podaným prostredníctvom obhajkyne dňa 25.08.2023), keď konkrétne žiadal zabezpečiť stanovisko o jeho súčinnosti v trestnej veci zločineckej skupiny (drogy) vedenej pod ČVS: D./NKA-ZA2-2022. Má za to, že súd prvého stupňa týmto svojim postupom porušil jeho právo na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Navrhol preto, aby krajský súd jeho sťažnosti v plnom rozsahu vyhovel, teda aby zrušil napadnuté uznesenie a aby ho podmienčne prepustil z výkonu trestu odňatia slobody a aby mu súčasne určil skúšobnú dobu a prípadné podmienky podmienčného prepustenia na slobodu.

Krajský súd v Trenčíne, ako súd nadriadený súdu prvého stupňa, primárne zistiac, že podaná sťažnosť je prípustná (§ 185 Tr. por.), bola podaná oprávnenou osobou (§ 186 Tr. por.) a v zákonom stanovenej lehote (§ 187 Tr. por.), na neverejnom zasadnutí podľa § 192 ods. 1 Tr. por. preskúmal správnosť výroku napadnutého uznesenia, proti ktorému sťažovateľ podal sťažnosť, ako aj konanie, ktoré tomuto výroku predchádzalo, a takto dospel k záveru, že sťažnosť odsúdeného nie je dôvodná.

Krajský súd v prvom rade konštatuje, že súd prvého stupňa správne procesne postupoval, keď o návrhu odsúdeného o podmienčnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody rozhodoval na verejnom zasadnutí, pričom napadnuté uznesenie vyhlásil po vykonaní (podľa názoru krajského súdu) potrebného aj dostatočného dokazovania. Odsúdený tu mal možnosť vyjadriť sa pred súdom prvého stupňa

v prítomnosti svojej ustanovenej obhajkyne k priebehu svojho výkonu trestu odňatia slobody, ako aj k dôvodom, pre ktoré navrhoval svoje podmiennečné prepustenie.

Z písomného odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že súd prvého stupňa sa zaoberal zákonnými podmienkami pre podmiennečné prepustenie podľa § 66 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Tr. zák.

Možno prisvedčiť jeho názoru, že odsúdený v prvom rade splňal formálnu podmienku z pohľadu dĺžky doteraz vykonaných trestov odňatia slobody, keď v súčte so započítaním vykonal zákonom požadované časti z výmer všetkých uložených trestov odňatia slobody, t.j. viac ako 1/2 (ďalej len „trest odňatia slobody“).

Krajský súd sa tiež stotožnil i s ďalšími závermi súdu prvého stupňa, že u odsúdeného A. B. neboli splnené obidve materiálne podmienky spočívajúce v polepšení sa a očakávaní vedenia riadneho života na slobode.

Krajský súd považuje v prvom rade za potrebné zdôrazniť, že o výmere trestu, teda aj o dĺžke pôsobenia výchovného účinku tohto trestu na odsúdeného primárne rozhoduje súd, ktorý vydal právoplatný odsudzujúci rozsudok. Na druhej strane ale zákonodarca ustanovil možnosť predčasného podmiennečného prepustenia odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody. Z právnej úpravy tohto inštitútu nepochybne vyplýva, že zákonodarca prezumuje možnosť nápravy páchatel'ov trestných činov v rámci výkonu trestu odňatia slobody do takej miery, že i kratším výkonom tohto trestu, než ho uložil súd v odsudzujúcom rozsudku, je možné pri správnom výchovnom pôsobení a pri nadväzujúcom plnení povinností odsúdeného a jeho správaním preukazujúcim polepšenie dosiahnuť výchovný účel trestu, teda nápravu páchatel'a trestného činu, aby sa do budúcnosti už nedopúšťal trestnej činnosti aj pri jeho pobyte na slobode. Zákonodarca však neurčil povinnosť súdu podmiennečne prepustiť každého odsúdeného (Podľa § 66 ods. 1 Tr. zák. súd môže odsúdeného podmiennečne prepustiť...), ale ponecháva na úvahu súdu na základe dôkazov posúdiť, či výchovný účel trestu odňatia slobody aj kratšieho trvania zapôsobil na toho ktorého odsúdeného v takom rozsahu, že z hľadiska zabezpečenia ochrany spoločnosti nie je potrebné, aby vykonal celý uložený trest odňatia slobody.

K otázke posudzovania preukázania polepšenia krajský súd považuje tiež za potrebné poukázať na to, že polepšenie je vývojový proces vnútornej premeny páchatel'ovej osobnosti, ktorý sa, pravda, navonok prejavuje iba v jeho správaní. Pri rozhodovaní o podmiennečnom prepustení treba práve rozlišovať, kedy je správanie a plnenie povinností vo výkone trestu iba prejavom vonkajšej adaptácie odsúdeného v prostredí ústavu a kedy ide o známky skutočných zmien osobnosti odsúdeného, ktoré oprávňujú predpokladať, že aj v budúcnosti bude viesť riadny život. Preto správanie odsúdeného vo výkone trestu a plnenie povinností sú síce neopomenuteľnými, ale nie však jedinými hľadiskami, z ktorých možno usudzovať na jeho polepšenie.

Krajský súd ďalej uvádza, že v rámci výkonu trestu odňatia slobody sa zaobchádzaním rozumie súhrn aktivít, ktorých účelom je diferencovaným spôsobom zabezpečiť výkon práv a povinností podľa Zák. č. 475/2005 Z.z. o výkone trestu odňatia slobody, podporovať a rozvíjať zmysel pre zodpovednosť, dodržiavanie zákonov a spoločenských noriem, pozitívne osobnostné vlastnosti, úctu k iným, sebaúctu a pozitívny vzťah k rodine. Na splnenie tohto účelu sa na odsúdeného vypracúva program zaobchádzania, ktorý ustanovuje cieľavedomé, komplexné a štruktúrované pôsobenie na odsúdeného podľa jeho osobnostných vlastností, odborných vedomostí a stupňa vzdelania v súlade s účelom výkonu trestu.

Prijatie a pozitívny vzťah odsúdeného k programu zaobchádzania je základným predpokladom účinnosti trestu. V prípade odsúdeného A. B. je však potrebné konštatovať, že podľa hodnotenia ústavu na výkon trestu tento (z komplexného hľadiska) neplní stanovené ciele programu zaobchádzania.

Krajský súd upriamuje pozornosť na zistenia, že najmä v oblasti edukácie nebolo doterajšie správanie a vystupovanie odsúdeného na požadovanej úrovni. Podľa ústavu na výkon trestu ide o odsúdeného, ktorého správanie je nutné korigovať direktívne. Prístup odsúdeného k plneniu povinností a dodržiavaniu zákazov počas výkonu trestu odňatia slobody ústav na výkon trestu hodnotil ako nedostatočný a laxný. Odsúdený totiž nerešpektoval a nedodržiaval zákonné normy upravujúce pobyt vo výkone trestu odňatia slobody (konkrétne nadväzoval kontakty s nepovolenými osobami, užíval lieky nepredpísané lekárom alebo inak, ako ich predpísal lekár, nebol ustrojený podľa ustrojnej normy alebo nedodržel

časový harmonogram dňa). Musel byť tiež upozorňovaný na zachovávanie zásad slušného správania s osobami, s ktorými prichádzal do kontaktu. Odsúdený si nerozvíjal právne a spoločenské vedomie účasťou na aktivitách v rámci ponúk kultúrno-osvetovej činnosti. Voľný čas trávil doposiaľ menej aktívne. Napokon má odsúdený počas doterajšieho výkonu trestu odňatia slobody evidované až štyri disciplinárne tresty (!).

Krajský súd k vyššie uvedenému uvádza, že takéto hodnotenie doterajšieho pobytu odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody nemôže byť prejavom polepšenia. Krajský súd vyslovuje právny názor, že v zásade nemôže nikdy prichádzať do úvahy konštatovanie polepšenia (teda splnenie prvej materiálnej podmienky), ak má odsúdený v čase rozhodovania o návrhu na jeho podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody evidovaný (resp. nezahladený) čo i len jeden disciplinárny trest.

Zároveň krajský súd dodáva, že iba osoby podieľajúce sa na prevýchove odsúdeného počas výkonu trestu odňatia slobody môžu podať objektívny obraz o stupni nápravy (jeho polepšení), pričom krajský súd nezistil žiadne také skutočnosti, ktoré by hodnotenie ústavu na výkon trestu v smere vyhodnotenia jeho polepšenia/nepolepšenia akokoľvek spochybňovali.

Na úplný záver k nespĺneniu prvej materiálnej podmienky spočívajúcej v polepšení sa krajský súd uvádza, že ak súd nezistí „polepšenie sa“ odsúdeného, veľmi ťažko môže dospieť k záveru, že by po podmienenom prepustení na slobode už viedol riadny život (druhá materiálna podmienka). Inak povedané – ak odsúdený nevie rešpektovať právne normy vzťahujúce sa na jeho pobyt „za múrmi väznice“ (viest' riadny život „vo väznici“), nemožno dospieť k záveru o splnení druhej materiálnej podmienky, teda že by existovalo dôvodné očakávanie, že odsúdený už bude rešpektovať právne normy vzťahujúce sa na jeho pobyt na slobode.

Sťažnostnej námietke odsúdeného, že jeho správanie popisované v hodnotení nemôže vyvracať riadne vedenie života po prípadnom podmienenom prepustení, preto krajský súd nemohol prisvedčiť.

Krajský súd napokon dodáva, že ústav na výkon trestu vyhodnotil resocializačnú prognózu odsúdeného ako nepriaznivú na základe vysokého rizika recidívy trestnej činnosti (s odporúčaním odsúdeného podmienenčne neprepustiť), s ktorými závermi sa krajský súd vzhľadom k tomu, že odsúdený sa nenachádza vo výkone trestu odňatia slobody po prvýkrát, ako aj vzhľadom k jeho doterajšej súdnej trestnosti (a pritom jeho ešte relatívne nie vysokému veku), v plnom rozsahu stotožnil. Odsúdený len krátko po predchádzajúcom výkone iného trestu odňatia slobody opakovaným úmyselným konaním podľa názoru krajského súdu totiž jasne preukázal, že na slobode zjavne nie je schopný viesť riadny život (bez páchania ďalšej trestnej činnosti). Krajský súd taktiež prihliadol k tomu, že odsúdený aktuálne vykonáva trest odňatia slobody v ústave na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Účelom trestu je okrem iného i ochrana spoločnosti pred páchatelom trestnej činnosti a trest má odrádzať aj ostatných členov spoločnosti od páchania trestných činov. Je v záujme dovŕšenia nápravy odsúdeného a splnenia účelu nariadených trestov odňatia slobody, aby ich preto aj naďalej vykonával.

Na vyššie uvedených záveroch nemohlo zmeniť nič ani to, že odsúdený spolupracoval s orgánmi činnými v trestnom konaní pri objasňovaní inej závažnej trestnej činnosti, resp. že prejavuje kritický postoj k spáchanej trestnej činnosti.

Napokon pokiaľ ide o ďalšiu sťažnostnú námietku odsúdeného, že súd prvého stupňa sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s jeho návrhom na vykonanie dôkazu, keď konkrétne žiadal zabezpečiť stanovisko o jeho súčinnosti v trestnej veci zločineckej skupiny vedenej pod ČVS: D./NKA-ZA2-2022, krajský súd konštatuje, že zo zápisnice o verejnom zasadnutí zo dňa 23.10.2023 vyplýva, že súd prvého stupňa v rámci vykonaného dokazovania postupom podľa § 269 Tr. por. oboznámil na verejnom zasadnutí okrem iného aj písomnú správu na čl. 41 spisového materiálu, ktorá sa týkala tejto jeho spomenutej spolupráce s orgánmi činnými v trestnom konaní pri objasňovaní inej závažnej trestnej činnosti. Preto aj túto jeho ďalšiu sťažnostnú námietku vyhodnotil krajský súd ako nedôvodnú. Preto krajský súd podľa § 193 ods. 1 písm. c) Tr. por. sťažnosť odsúdeného zamietol ako nedôvodnú, keďže odsúdený nespĺňal dve z troch zákonných podmienok na podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu zákon nepripúšťa žiadny ďalší riadny opravný prostriedok.